

Гінзбург Ігор Володимирович
старший викладач кафедри спеціальних
дисциплін Криворізького факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПРАКТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ, ЯКІ СКЛАЛИСЯ В ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Зараз у світі спостерігається дуже складна ситуація з міжнародною безпекою, тероризмом та військовими діями. Така зовнішня ситуація має свій вплив на національну безпеку України.

В новітніх умовах люди, що відповідають за безпеку країни, повинні вміти давати гідну відповідь на всі виклики, з якими можуть стикнутися під час виконання своїх професійних обов'язків.

Це може бути пов'язано з ризиком. Відчуття ризику впливатиме на організм людини, цей вплив створюватиме те, що в науці зветься стресовим станом, або стресом.

Під стресом прийнято розуміти неспецифічну відповідь організму на пропонувані йому зовнішні чи внутрішні вимоги. Дане поняття було запропоновано канадським фізіологом Гансом Сельє. Будь-яка умова може викликати стрес, але жодну з них не можна виокремити і сказати, що "ось це і є стрес", тому що цей термін рівною мірою стосується й усіх інших.

Чинники, що викликають стрес, називаються стресори. Вони пускають в хід однаково біологічну реакцію стресу, тобто відповідь організму на питання зовнішнього середовища. Взагалі, не має значення, приємна чи неприємна ситуація, з якою ми зіткнулися, при цьому має значення пристосованість організму, тобто адаптація. Організм протиставляє впливам навколишнього середовища, зокрема, свою найсильнішу здатність гнучко пристосовуватися. Сам стрес є набором пристосованих реакцій, призначених на будь-який випадок, який отримав назву загального адаптаційного синдрому (ОАС) [3].

Адаптація – це динамічний процес, завдяки якому рухливі системи живих організмів, незважаючи на мінливість умов, підтримують стійкість, необхідну для існування, розвитку і продовження роду. Саме механізм адаптації, вироблений у результаті тривалої еволюції, забезпечує можливість існування організму в постійно мінливих умовах середовища. Завдяки процесу адаптації досягається збереження гомеостазу при взаємодії організму із зовнішнім світом.

Процес адаптації реалізується кожного разу, коли в організмі виникають важливі зміни і забезпечується формування нового гомеостатичного стану, що дозволяє досягати максимальної ефективності фізіологічних функцій і поведінкових реакцій. Оскільки організм і середовище перебувають не у статичному стані, а в динамічній рівновазі, то їх співвідношення постійно змінюється. Саме цим викликана гостра необхідність в процесі адаптації організму [4].

Таким чином, підготовка фахівців, які відповідатимуть за національну безпеку, повинна включати в себе фактори стресу та сучасні технології під час навчання, щоб найкращим чином підготувати фахівця до виконання службових функцій.

Також виникає потреба в розробці нових методів навчання, які дозволять покращити підготовку фахівців. Зокрема, можна виділити три великих блоки, на яких базується спеціальна підготовка: прийоми рукопашного бою; вогнева підготовка; тактична підготовка.

Для вивчення кожного з цих блоків на рівні, який дозволить використання отриманих навичок в ситуаціях реальної загрози, потрібно ввести фактори стресу. Такими чинниками можуть бути:

- 1) моделювання ситуацій, з якими вони можуть стикнутись при виконанні службових обов'язків, з відігриванням ролей правопорушників та правоохоронців;
- 2) створення будь спеціальних комплексів (кіл хаусів), в яких можуть використовуватись світло-шумові ефекти;
- 3) великі фізичні навантаження перед виконанням вправ;
- 4) психологічний тиск з боку інструктора при виконанні вправ;
- 5) умови, що забороняють використання однієї з кінцівок при виконанні вправ.

Також слід зауважити, що, оскільки Україна ще не стикалася з такими умовами, то доцільним можна вважати використання передового світового досвіду, наприклад залучення іноземних фахівців, теоретиків та практиків, щоб вони проводили заняття та ділилися новітніми світовими методиками підготовки.

Як відомо, будь-яку дію можна довести до стану рефлексу працювати навіть в умовах найвищого стресу. Для цього потрібно повторити її 8 000-10 000 разів. Гарним прикладом цього є підготовка стрільців за кордоном, де основною вправою є так званий dry fire shooting, вправи з незарядженою зброєю, яким приділяється дуже багато часу порівняно з Україною.

Тобто для покращення підготовки практичних працівників потрібно збільшити час, який відведено на вивчення практичних дисциплін.

Також дуже корисним для закріплення вивченого матеріалу є включення ігрових моментів до навчальної програми.

Наприклад, ігри на кшталт сучасного пейнтболу, є гарним способом перевірки отриманих навичок, оцінювання та виправлення помилок щодо тактичної складової підготовки практичних працівників.

Комплексна підготовка з використанням стрес-факторів та сучасних технологій дозволяє значно покращити рівень підготовки працівників і найкращим чином підготувати їх до виконання службових обов'язків в сучасних умовах, які склались в галузі міжнародної та національної безпеки.

1. Аракелов Г.Г. Стресс и его механизмы // Вестник Московского университета. Сер. 14. 1995. № 4. С. 14-16.
2. Гиссен А.Д. Время стрессов. М.: Физкультура и спорт, 1990. 192 с.
3. Китаев-Смык Л.А. Психология стресса. М.: Наука, 1983. 368 с.
4. Корнієнко О.В. Підтримання психосоматичного здоров'я практично здорових людей: навч. посібн. К.: Вид. центр «Київський університет», 2000. 126 с.
5. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посібн. К.: Знання, 2005. 486 с.
6. Лазарус Р. Теория стресса и психофизиологические исследования // Эмоциональный стресс. Л.: Лениздат, 1970. С. 178-208.
7. Нижник Г. Психологічне здоров'я – запорука творчого саморозвитку / Г. Нижник, Н. Барабаш, О. Куравський // Психолог. 2006. № 25-28. С. 101-103.
8. Оржеховська В.М. Посібник з самовиховання / В.М. Оржеховська, Т.В. Хілько, С.В. Кириленко. К.: ІЗМН, 1996. 192 с.
9. Розов В.І. Адаптивні антистресові психотехнології: навч. посібн. К.: Кондор, 2009. 278 с.
10. Сельє Г. Стресс без дистресса. М.: Виеда, 1992. 212 с.
11. Шеремет О. Вийдемо зі стресу разом: соціально-психологічний тренінг // Психолог. 2007. № 23-24. С. 17-24.
12. Кузів О.Є. Психофізіологія: курс лекцій. Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 194 с.
13. Моссур К. Стрес: як з ним боротися. URL: <https://electric.org.ua/old/to-all/stres-yak-z-nyum-borotysya.html>.
14. Губарь А.А. Стресс как фактор влияния на адаптацию человека. URL: http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2010/3_2010/6.pdf.
15. Наугольник Л.Б. Психология стрессу: курс лекцій. Львів: Ліга-Прес, 2013. 128 с.
16. Смолінська О.Ф. Стрес та шляхи його подолання. URL: <https://erudyt.net/dokumentatsiya/informaciya-dlya-psixologiv/stres-ta-shlyahy-joho-podolannya.html>.
17. Стрес: поняття, вплив, фази, характеристика та подолання. URL: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/psychology/28184>.

Зеленський Євген Сергійович

викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки

Патріман Марина Віталіївна

курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

РОЛЬ СЛУЖБОВОЇ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ КУРСАНТІВ ЗВО СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

Зазвичай на практиці, в органах та підрозділах Національної поліції України, працівники поліції користуються знаннями, набутими під час навчання у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Перш за все це вогнева підготовка, тактико-спеціальна підготовка та спеціальна фізична підготовка або тактика самозахисту співробітника, ці всі навички та вміння, які повинні бути засвоєні та постійно удосконалюватися кожного року з часу вступу до університету, а на практиці та вже будучи співробітником, тільки удоскона-